

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu:

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

Registrační číslo:

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons 4.0 ve variantě BY-SA

I. INTEGRAČNÍ OBDOBÍ - RANÉ DĚTSTVÍ

Teorie rané interakce mezi matkou a dítětem

- R. A. Spitz
(1887-1974)
- M. Mahlerová
(1897-1985)
- J. Bowlby
(1907-1990)
- M. Ainsworthová
(1913-1999)

René A. Spitz (1887-1974)

- absence raného vztahu mezi matkou a dítětem může pro další vývoj dítěte znamenat trvalé neblahé následky
- absence matky při dlouhodobějším trvání (déle než tři měsíce) může vést k depresi dítěte, kterou autor nazval **anaklitickou depresí** (anaklino-opora, tedy deprese při ztrátě opory).
- **cirkulární interakce** - reciprocita mezi matkou a dítětem
 - akce jednoho vyvolá protiakci druhého, aktivnější je matka

R.A.S.: TŘI VÝVOJOVÁ STADIA RANÉ INTERAKCE

I. STADIUM PREOBJEKTÁLNÍ : narození - 3 měs., dítě nerozlišuje objekty

II. STADIUM PŘEDBĚŽNÉHO OBJEKTU: 3 – 6(8) měsíců

- charakteristický úsměv jako specifická reakce na lidskou tvář, dítě začíná reagovat na vnější stimuly.
- období uvědomování si matky a odlišování matky od ostatních

III. STADIUM OBJEKTU - OBJEKTNÍCH VZTAHŮ: 6. – 8. měsíc

- dítě začíná rozlišovat mezi známou a cizí tváří
- 7. měsíc – fáze těsného vztahu k matce,
- **cirkulární interakce** – reciprocita mezi M a D

R.A.S.: TŘI VÝVOJOVÁ STADIA RANÉ INTERAKCE

III. STADIUM OBJEKTU - OBJEKTNÍCH VZTAHŮ: 6. – 8. m.

- **separační úzkost** – pociťovaná při odloučení od matky
 - náhradní mechanismy
 - předměty (dečky, měkké plyšové hračky),
 - verbální komunikace
 - počínající schopnost dítěte vybavit si obraz matky i v její nepřítomnosti
- **strach z cizích lidí**
- **anaklitická deprese** (anaklino-opora = deprese při ztrátě opory) – deprese založená na ztrátě pouta k osobě, která dosud uspokojovala sebezáchovné potřeby dítěte – lásky a bezpečí

M.MAHLEROVÁ

A) fáze normálního autismu

- narození až cca 2 měsíc
- převládají spánkové stavy
- dítě je zaměřeno spíše dovnitř na upokožování potřeb
- dítě nerozlišuje ještě sebe ani svoji matku

B) fáze normální symbiózy - 2. – 4.měsíc

- dítě se cítí být součástí své matky – jeden všemocný systém, **symbiotický vztah**
- dítě neodlišuje sebe, ale odlišuje své okolí

C) fáze separace - individuace - 4.měsíc – 3 roky

- 1. subfáze diferenciacce** (4. – 10. měsíc) – dítě zřetelně odlišuje matku od ostatních lidí
 - zájem o poznávání okolí, vlastního těla, vnější podněty

M.MAHLEROVÁ

C) fáze separace - individuace

2. subfáze procvičování (10. – 16. měsíc)

- **ELASTICKÉ POUTO** = **aktivní oddalování a opětovné vrácení se k matce** – načerpání jistoty, uklidnění, energie pro další zkoumání;
- **miniaturní anaklitické deprese**, nárůst separační úzkosti – dítě vyžaduje neustálou blízkost matky, min. zrakový nebo sluchový kontakt

3. subfáze navazování přátelských vztahů (16. – 25. m.)

- dítě navazuje vztahy k řadě dalších lidí
- **zřetelná oboustranná ambivalence** – D se dožaduje intenzivně blízkosti matky X hostilní a negativní chování, emoce; matka – bolest z unikání D X progres ve vývoji

M.MAHLEROVÁ

C) fáze separace - individuace

4. subfáze individuace (25. – 36. měsíc)

- období stálosti objektu, kdy už dítě internalizovalo "dobrou" i "špatnou" matku v integrovanou reprezentaci matky, která mu pomáhá překonávat období osamocení
- dítě začíná fungovat samostatně
- je dosaženo plné individuace a "zrození Já"
- Děti si již rády hrají někdy samy a kolem tří let jsou schopny snášet přiměřeně dlouhé separace (návštěvy předškolních zařízení).

JOHN BOWLBY, MARY AINSWORTH

- **ATTACHEMENT** - primární těsný vztah, primární vazba, připoutání, pouto mezi slabším - péči vyžadujícím - a silnějším - péči poskytujícím
- **TEORIE VAZBY MEZI DÍTĚTEM A MATKOU**
 - dítě bylo opakovaně vystavováno krátkodobé separaci od matky v neznámém prostředí
 - a) Děti s pevným vztahem k matce** – po návratu matky ihned vyhledávají její blízkost a navazuje s ní kontakt
 - matky sensitivní, citlivě reagující na dítě
 - děti v předškolním věku sebejistější, odvážnější, lépe navazují vztah k učitelce, méně problémů v chování

JOHN BOWLBY, MARY AINSWORTHOVÁ

b) Děti s nejistým - vyhýbavým vztahem k matce – po návratu matky se kontaktu spíše vyhýbají,

- doma nepředvídatelné projevy agrese vůči matce
- matky v průběhu prvního roku – málo citlivé s tendencí odmítat tělesný kontakt s dítětem

c) Děti s nejistým - rezistentním vztahem k matce – po návratu matky se sice pokoušely o kontakt, ale současně dávaly najevo svou zlost a vzdor vůči ní

- matky v průběhu prvního roku – málo citlivé s tendencí odmítat tělesný kontakt s dítětem